

Protokoll från möte med Swedac

Tid: 2011-06-21 kl. 9-12
Plats: Trafikverkets kontor i Jönköping

Närvarande:	Torbjörn Jacobson	Trafikverket
	Björn Kullander	Trafikverket
	Ingrid Malmberg	Swedac
	Henrik Arnerdal	Nynas
	Kenneth Vikström	NCC
	Peter Gustafsson	Peab
	Mats Jonsson	Svevia
	Andreas Waldemarson	VTI
	Leif Viman	VTI

Frånvarande: Thomas Karlsson Skanska

1. Inledning

Torbjörn hälsade alla välkomna och efter en presentationsrunda runt bordet inledde Torbjörn med en resumé av de möten vi haft med Swedac tidigare. Upphovet till dessa möten var ett allmänt missnöje från de ackrediterade laboratorierna för några år sedan där man upplevde att kommunikationen med Swedac fungerade dåligt. Det saknades också en teknisk kommitté där frågorna kunde ventileras. Trafikverket (TRV) som är den myndighet som ställt kravet på ackreditering kände att situationen började bli ohållbar och skrev ett brev till Swedac där man förklarade att TRV inte ville bidra till en sämre relation med branschen. Med detta brev som bakgrund och de kommande tre möten som hittills varit känns det nu som det råder en betydligt bättre balans mellan parterna: Ackrediterade laboratorier, TRV, och Swedac. Torbjörn avslutade med att hoppas att även dagens möte skulle gå i solens tecken. (en sol som då och då kunde skönjas utanför fönstret).

2. Hur har året varit?

Frågan gick runt bordet och alla var överrens om att årets tillsyner upplevts som betydligt positivare, med bättre diskussioner och bättre samsyn i olika frågor. Någon menade dock att ett års besök inte räcker för att bedöma om detta är reell förändring och dessa årliga möten med Swedac känns bra att ha för att ventilera eventuella problem som kan uppstå. Torbjörn inbjöd också Swedac till kommande metoddagar där de har en möjlighet att informera om nyheter och förändringar till de ackrediterade laboratorierna (som är väl representerade på de årliga metoddagarna).

En nyhet vid senaste tillsynerna är att IT-systemen kommer att granskas lite djupare, där speciell kompetens kommer att vara med vid besöken. Laboratorierna som haft en sådan tillsyn var mycket nöjda med detta och kände att det fanns detaljer som kunde förbättras i detta avseende. Avvikelse som kom upp i revisionerna var att det inte finns någon manual till det labdataprogram som hela branschen använder (AMS) samt att nya versioner måste provas i en testmiljö innan det används ”i skarpt läge”. Detta görs inte alltid idag. Dock noterade de 2 laboratorierna som haft IT-bedömning att IT-bedömarna skiljde sig något åt i vilka krav de ställde på labben avseende manualen till labdataprogrammet. Ingrid tar med sig detta tillbaka till Swedac. Ingrid informerade om att IT-

bedömningar kommer att genomföras mer konsekvent framöver för de laboratorier som har mer och mer av sitt ledningssystem i elektronisk miljö. Information om vad som gäller elektroniska ledningssystem och informations säkerhet finns att hitta i Swedac DOC 10:5 "Vägledning för informations säkerhet" samt i Swedac DOC 01:14 "Bedömning av kvalitetssystem i elektronisk miljö"

3. Långa ledtider

Ett problem som varit och fortfarande kvarstår är problem med är att Swedac har långa ledtider. Ingrid hoppades att detta inom en snar framtid ska bli bättre men vågade inte lova något eftersom man har problem med rekrytering av nya medarbetare och svårt att få tekniska bedömare som har TBU utbildning (Teknisk bedömare med utökade befogenheter) d.v.s. kan utföra tillsyner utan att någon Swedacrepresentant följer med.

Peter nämnde att man på Peab var mycket nöjd med Swedacs hantering av deras nya labb i Norrland där man inte hade labbet färdigställt vid Swedacs besök, men där ett nytt besök ordnades och tillsynen kunde slutföras på ett bra sätt.

Frågan om flexibel ackreditering kom upp under denna punkt, som ett alternativ för att hanteringen av nya utgåvor för standarder som labben redan är ackrediterade för ska flyta på bättre. Om inte laboratoriet har flexibel ackreditering måste labben ansöka hos Swedac om utökning för den nya utgåvan. Möjligheten att själva kunna ta in nya versioner av standarder utan att blanda in Swedac vid varje tillfälle kan underlätta hanteringen och laboratorierna kan snabbt få in nya utgåvor om exempelvis en kund vill ha en provning utförd mot den senare utgåvan. Den flexibla ackreditering som varit aktuell är alltså den enklare variant där man kan införa nya utgåvor av befintliga standarder i ackrediteringsomfattningen. Vid nästa tillsyn kommer Swedac i så fall att granska det som gjorts inom den flexibla ackrediteringen. Hanteringen vid tillsynen sköts som om det vore utökningar och offereras separat. Denna förenklade variant av flexibel ackreditering ses som mycket positivt av de ackrediterade laboratorierna. Inget laboratorium har idag ansökt om den större graden av flexibel ackreditering som innebär att man får införa helt nya metoder inom sin ackreditering.

När det gäller tillsynsintervaller så är det 16 mån som gäller fr.o.m. 2011. Har laboratoriet flera filialer skall alla dessa besökas under en 4 årsperiod.

5. Nya standarder

Ingrid informerade om nyheter avseende de standarder som ligger inom Swedacs område och har koppling till Asfaltlaboratorier:

- SS-EN ISO/IEC 17020 Allmänna krav på verksamhet hos olika typer av organisationer som utför kontroll. *Ny version på gång*
- SS-EN ISO/IEC 17025 Allmänna kompetenskrav för provnings- och kalibreringslaboratorier. *kommer en ny version inom de närmaste åren (Ingrid återkommer med närmare besked)*
- STAFS 2007:9 Swedacs föreskrifter och allmänna råd om ackreditering. *Uppdatering troligen klar i november*
- STAFS 2007:7 har sedan 2011-01-01 ersatts av STAFS 2010:10 Swedacs föreskrifter och allmänna råd om ackreditering.

- SS-EN 45011 ersätts av SS-EN ISO/IEC 17065 för krav på produktcertifieringsorgan (samt SS-EN ISO/IEC 17067). Den nya standardern är ännu inte klar utan är just nu i status av DIS 17065 (Draft). SS-EN ISO/IEC 17065 planeras att fastställas hösten 2012.

En nyhet är att Swedac nu har möjlighet att införa sanktioner mot laboratorier som falskt uppger att de är ackrediterade. Hur detta skall hanteras är dock ännu oprövat.

6. Provningsrapporter, kalibrering/kontroll, mätosäkerhet mm.

Kenneth V nämnde att mätosäkerhet på subjektiva metoder är orimligt. T.ex. Rullflaskmetoden som är aktuell genom de n ringanalys med stor spridning som genomförts nyligen.

Mats J tycker att det fortfarande är oklart vad som menas med begreppen kalibrering respektive kontroll. Ingrid förklarade hur hon tolkat begreppen och då låter det mycket logiskt, men man snärjer sedan in sig i egenkontroller som kräver mätosäkerhetsberäkningar mm så denna fråga lever nog ett tag till.

7. Provtagning

Det nya som gäller för provtagning sedan något år tillbaka är att:

Om laboratoriet ansvarar för provtagningen skall denna vara ackrediterad för provtagning, annars kan inte laboratoriet utföra provningarna under ackreditering. Tyvärr kan det innebära att man överlåter åt andra (som kanske är mindre lämpliga) att utföra provtagningen. Ambitionen i detta krav är nog bra, men om det resulterar i att provtagnigen lämnas över åt andra som är mindre lämpliga blir ju provningen snarare osäkrare än tidigare innan denna regel infördes. Ingrid påpekade att som vi diskuterat vid föregående möte så kan man antagligen lösa detta i kontraktgenomgången med kunden.

8. FTVB (Frågor till vidare behandling)

Uppföljning av diskussion vid föregående möte angående ett fall då Skanska och NCC fick olika svar på samma FTVB-fråga. Nämligen om årtal kan tas bort från metodbeteckningarna på provningsrapporterna. Skanska fick ja och NCC nej. Frågan är löst sedan ett år tillbaka.

En FTVB har skrivits under tiden sedan förra mötet: När det gäller mätosäkerhet har NCC fått ok att ange en länk på provningsrapporterna istället för att skicka med en lista vid kontraktsgenomgång. I svaret på FTVB'n framgår att i listan måste mätosäkerhetsangivelserna vara daterade så att det framgår när de infördes. Laboratoriet måste via rutin kunna visa att man har kontroll över informationen som finns på hemsidan. Historik över ”tidigare osäkerheter” ska också finnas tillgängliga. Kunden ska ha meddelats i kontraktsgenomgången var mätosäkerhetsberäkningarna presenteras.

6. CPR, CE-märkning

Byggproduktdirektivet, CPD (Construction Products Directive), håller på att ersättas av Byggproduktförordningen CPR (Construction Products Regulations). CPR är en förordning vilket innebär att den gäller som svensk lag direkt när den införs, med en viss övergångsperiod för vissa kapitel, och behöver inte införas i Svensk lag på något ytterligare sätt. CPR trädde i kraft 24 april 2011 och hela förordningen ska tillämpas från 1 juli 2013, då CPD upphör att gälla. Under denna period kan certifiering fortfarande göras mot CPD. CPR innebär bl.a. obligatorisk CE-märkning och CE-deklaration på produkter då de omfattas av harmoniserade standarder (t.ex. asfaltmassa). CPR ställer

även tydligare krav på hur CE-deklarationerna ska utformas och vilka egenskaper som ska deklarerats. Möjligheten finns sedan att välja att ange NPD (No Performance Declared) i deklARATIONEN, dvs. att denna egenskap inte har styrkts, men som kund ska man ändå se vilka egenskaper som det går att ställa krav på. Det är inte på något sätt givet att produkten uppfyller kraven i respektive land bara för att den är CE-märkt med CE-deklaration. Varje beställare måste försäkra sig om kraven i det aktuella landet är uppfyllda.

Om produkten inte omfattas av en harmoniserad standard kan tillverkaren istället välja att ansöka om ett ETA (europeisk teknisk bedömning) hos ett tekniskt bedömningsorgan (TAB-organ, tidigare EOTA-organ) som också kan ligga till grund för CE-märkning.

Idag efterfrågas upphandlingar på funktion inom asfaltbranschen. Dels för att kraven då ställs på relevanta egenskaper på färdig väg (spår djup, ojämnheter m) och dels för att det ger möjlighet för entreprenörerna att konkurrera med egna lösningar på val av material och beläggningstyper mm. Frågan är om man med funktionsupphandling kan frångå produktcertifieringen eller måste de ingående materialerna ändå vara CE-deklarerade. Ingrid lovade att ta med sig denna fråga till Boverket.

7. Certifiering, typprovning

Det är idag något komplicerat för asfalttillverkare i Sverige eftersom de måste uppfylla kraven i både Produktstandarder (CE-deklaration) och TRV:s krav. Dels finns det skillnader i kraven för gränskurvor för korngradering och dels för att typprovningen avser asfaltmassa medan TRV:s krav främst baseras på borrhärnor.

Metodavsteg

En arbetsgrupp inom metodutskottet arbetar med att ta fram en metodavstegslista som skall ligga på metodgruppens hemsida. Syftet med listan är att samla de metodavsteg som olika laboratorier gör idag till en gemensam lista som hela branschen bedömer är ok, dvs. avsteg som är accepterade av både branschen och Swedac. När listan finns framme får en bedömning göras av behovet av detta.

Vi diskuterade också huruvida vissa prover kan användas till flera syften. T.ex. som produktionskontroll, leverantörskontroll och/eller kvalitetskontroll åt Trafikverket. Frågan får behandlas vidare inom metodgruppens olika utkott.

8. Övrigt

Info från Ingrid:

- Det är högre krav på internrevisioner idag än vad som upplevts tidigare, bl.a. beroende på att Swedac har harmoniserat sin tolkning inom Swedac för att ligga på liknande nivå som övriga EA. Dessutom blir internrevisionerna ännu viktigare för både laboratorier och Swedac när det nu är glesare tillsynsintervaller och dels för att inte alla filialerna besöks årligen.
- Internrevisionen skall omfatta hela systemet under en 1 årsperiod.
- Revisionerna ska dokumenteras utförligt med kommentarer kring olika delar som granskas. Endast iöckade checklistor är inte tillräckligt.
- Vidare kontakter med Swedac utöver själva tillsynen skall skötas av den kontaktperson som varje företag har mot

Metodgruppen

- Swedac, för att undvika missförstånd och onödigt arbete. Ansökningar om utökningar mm skall göras till Swedacs handläggare, inte till de Tekniska bedömarna.
- Påminnelse också om vikten av att meddela förändringar till Swedac rörande den ackrediterade verksamheten.

7. Nästa möte

Nästa möte i juni 2012 (Önskemål om placering i Göteborg eller Stockholm från några som hade svårt att ta sig fram till hjärtat av Småland)

Leif Viman
Sekreterare i MG

Torbjörn Jacobson
Trafikverket